

SZÁLLO GONDOLATOK

Amikor megindult Keletkanada felé az első repülőposta önkénytelenül a mai modern versírodalomnak talán legnagyobb alakjának, Végvári-Reményik Sándornak egyik örökszép verse jut az eszünkbe, amely a gondolat szabadságot hirdeti még a mocsor elnyomás alatt nyugó Erdélyországban is. A mi tollunk gyenge ahhoz, hogy itt Végvári nagyságát méltassuk, annyit azonban megjegyezhetünk, hogy ezzel a költeményével nemcsak egész Erdély iródnál köreit ráta fel, hanem újabb és a történelmi kapcsolatokkal egyenértékű szálakkal fűzte Székelyföldet a megcsontolt mivoltában is ragyogó kulturális értékekkel dicsekedő Magyarországhoz.

Amikor tehát Kolozsvárt Végvári ki meri mondani, hogy még a legvadabb elnyomás, a legszigorúbb határelzárás ellenére is szabad a fizikai magasságok felett szálló gondolat — ugyan miért kételkednénk valaha is abban, hogy a csupán természeti akadályokkal ketté választott kelet- és nyugatkanadai magyarság hatalmas egységgé kapcsolódhatnék egybe: legalábbis gondolatban. Pedig olyan híreket fűződjél a szél Keletkanada felől, hogy a kelet és nyugat között sohasem lehet megépíteni azt az aranyhidat, amely véreinknek társadalmi, vagy lélekből szellemi egybeforrását biztosíthatná az Atlanti tenger partjaitól a Csendes Óceánig.

Ennek a kérdésnek tehát éppen az ellentétes áramlatok felelevenedése ad boncolgatási jogosultságot, miután azzal az érveléssel, hogy ezzel a problémával foglalkozni részben hosszadalmas, részben felesleges — még nem tudjuk megoldani a helyzetet. Bár elismerjük, hogy van mindenesetre különbség Kelet- és Nyugatkanada és így a két egymástól úgyszólván elszigetelt országgeszen megtelepedett magyarság érdekei között — tagadhatatlanul, hogy egy klassz több jóakarattal és a lehetőségek komolyabb mérlegelésével meg lehet találni azt a középutat, melyen a látzólag ellentétes érdekek magyarság is rátalálhat egymásra és egymással és testvérré.

Hiszzen hogy mást ne említsünk, még a kanadai magyarság intézményeket és sajtóterméket le is számítva: hatalmas és szétszakíthatatlan összekötő kapocs a keleti és nyugati magyarság között az az ezer és ezer honfitársunk, aki a körülmények hatása alatt az országba honolt, hol meg a másik sarkában próbál szerencsét. Ha tehát nem volna még ennyire sem kialakulva a kanadai magyarság szellemi élet, akkor is élő kapcsolattal kötne össze a két ország rész magyarságát a vándor-magyarak állandóan mozgó, megszámlálhatatlan csapata. Meg kell tehát teremteni ezek számára is azt a lehetőséget, hogy ugyanazt a magyar szellemet szívhasassák magukba Keleten is, mint Nyugaton és viszont.

Lehetne ugyan a német példát is követnünk és központosítás helyett az egyes vidékek szellemi vezéreinek vezetése alatt csoportosulhatnánk honfitársaink például egy kisebb területen mozgó sajtó lőboga alatt — azonban ha elgondoljuk, hogy ma még a kanadai magyarságnak sem a száma, sem pedig az anyagi ereje avagy pedig a szellemi kívánalmai nem teszik lehetővé több nagy lap alapítását: az a kérdés, hogy csupán be nem bizonyított elvek kedvéért és talán nem is annyira komoly ellenszenv lángjától szított téspeid miatt egyszerűen kimondjuk, hogy "Kelet- és Nyugatkanada magyarsága között sohasem építhetjük meg az együttműködés aranyhidját!"

Miind pedig kétszeresen megfontolandó most, ezekben a változatlanul nehéz napokban, amikor mindenesetre vérünknek annyira hiányzik a megélhetésre való. Ki fogja vajon a felelőséget vállalni azokért az anyagi veszteségekért, melyet meg-

gondolatlan újságalapításokért egyes honfitársaink kénytelenek lesznek elszívni. Erkölcileg itt csakis gyarapodásról van szó és a Kanadai Magyar Újság volna a legboldogabb, ha a kanadai magyarság már annyira betűsével lehetne, hogy minden nagyobb magyar telep saját hírlapjával dicsekedhetné — a nálunknál sokkal nagyobb számú kanadai svéd, norvég, lengyel, ukránok és olaszok példája szerint azonban szintén nem lehet újságot alapítani minden bokrban.

Amikor azonban még a tüzzel-vassal pusztított erdélyi magyar kultúra is szabad közlekedést kíván az anyaországgal, miért ne kísérhetnénk már meg egyszer mi, kanadai magyarok is, hogy a megnyitott légi postaforgalom berregő repülőgépmotorainak segítségével meg egyszer elkövessük mindent, hogy megszíveljük a nálunknál sokkal nagyobb és hosszabb életű Végváriak intő szótait. Miért ne fogna össze most a magyarság még egyszer? Miért bontaná meg sorainkat a konok tagadás szelleme, amikor máris megvan az a sajtónk, amely meg nem különböztetett honfitársai szeretettel ölel keblébe mindenkit és mindent, aki és ami magyar ebben az új hazában.

Jubilál a Winnipegi Református Egyház

HUSZONÓT ÉVEVEL EZELŐTT ALAKULT MEG AZ ELSŐ PROTESTÁNS EGYHÁZKÖZSÉG WINNIPEGEN — MIT IR A NAGY ESEMÉNYRŐL A "KANADAI MAGYAR ÚJSÁG" KÉT ELŐRSE, A "KANADAI MAGYARSÁG" ÉS A "CANADAI MAGYAR FARMER"?

Sürgült újságpéldányok jutnak el szerkesztőségünkbe lapunk egyik barátja, Koródy Béla figyelemfelhívásával. Az egyik a Dr. Kondor Emil szerkesztésében és Burger Ignác kiadásában Winnipegben megjelent "Kanadai Magyarság" 1906 március 1-i száma, a másik pedig a Kovács Lajos Ernő szerkesztésében szintén Winnipegben megjelent "Kanadai Magyar Farmer" 1916 február 15-i száma. Annál értékebb mindkét sajtótermék számunkra, miután az 1906 február 12-én alakult winniepei magyarság református egyházának egyik legvirágzóbb korszakáról találunk bennük úgyszólván történelmi értékű érdekességeket: most, a 25-ik évfordulóján.

Lapunk egy másik helyén néhány jellemző szemelvényt is közlünk a két régi magyar lap cikkeiből, az alábbiakban pedig éppen a winniepei református egyházközösség 25 esztendő jubileuma alkalmából részletezzük a negyedszázad előtti megalakulását és az 1916 febr.

Tudósítónk közleményét az utóbbiakban adjuk az Urvacsoraosztással kapcsolatos istentiszteletéről s az ezt követett társas-vacsora, szeretetvendégség lefolyásáról: A 37-ik dícséret 2 és 3-ik versének közénél s oronakiséret mellett történt emlékezés után nt. Kovács L. Kálmán, békevári ev. ref. lelkes lépett a szószékre s buzgósággal telt rövid imában kérte Istent, hogy a megalakult egyház minden tagjának szentelje meg indulatát, adjon erőt a lelkeknek a türesre, nevelje a hitet, a jó lelkiismeretet s adjon növekedést annak a plántának, mustármagnak, melyet a winniepei magyar protestáns egyház elvetett s hogy öntözze azt minden kebel az egyházban végig való megmaradás eszével.

A legnemesebb érzelmek tengetéséből merített emez ima után a Prédikátorok könyve 7-ik részének 16-ik versé alapján költoi szárnyalással s meggyőző erővel beszélt a felettébb való igazság veszedelmétől s hogy "Ne itélj, hogy ne itéltesél."

A rendes istentisztelet végzetével Urvacsoraosztás következett, melyen a templomot megtöltött gyülekezet számos részt vevővel a 174. dícséret verseinek dalaival ért véget.

A templomból az egész gyülekezet a Maple utcában lévő "Magyar Ház"-ba vonult társasvacsorára, hogy annál emlékezetesebb tegye az eredményben annyira gazdag napot. A Maple Street 39 szám alatti Magyar Ház angol tulajdonosai közül Mr. Stewart is megjelent, ki lelkes, áldozatkész barátja a winniepei magyarságnak.

Kévszel 8 óra előtt kezdett vette a kedélyes lakoma, melyen 120 egyén vett részt a fényesen kivülkított teremben, hol Burger Ignác a "Kanadai Magyarság" kiadója is megjelent nejevel dr. Kondor Emil orvosa, a "Kanadai Magyarság" felelős szerkesztője kíséretében, valamint Greenfield Sándor is, a Magyar Ház igazgatója.

Vacsora közben először is véletlenül kilátászik a kis könyvből.

— Szabad azt a levelet?
— Az nem levél kérem.
— Akkor szabad azt a kis papírt?
Nehezen átadja. Kérli ur olvassa. Youngstown, Ohio. Kedves Sógora, az affidavitodat elintéztem, egy kanadai farmer aláírta, stb. stb. és tanácsok, utasítások.

— Van magának sógora az Egyesült Államokban?
— Nincs, azaz hogy van.
— Mikor kapálják magunknál a zabot?
— Tavasszal.
— Van magának munkakönyve?
— Van — nincs kérem.
— Hol van, tessék előkeresni. (Hátrább, a sorok között alig észrevehető mozgás, s olyan forma hang, mintha papírszórógyűrnének, még hátrább, közel az ajtóhoz és kívül az ajtón egy néhányan szép csendben félrehúzódnak s a helyeiket másoknak engedik át, vacsora készítésre pedig a szálloda konyhájában, cimezett papírdarabokkal és gazdátlan munka könyvekkel, tűzőelő-anyagot helyettesítnek.)

Végre előkerül a munkakönyv amelyből a többek között kiderül, hogy Szabó Márton, 26 éves, budapesti lakos stb. a Fenyvesi cégnél volt alkalmazva, stb. (Ma pedig valahol Youngstown vidékén szítja Kérli urat és a kormányt, hogy miért is hozták őt ebbe a nem neki való országba, ahol estének nem lesz a rég megszokott kávéházba menni.)

nt. Kovács Kálmán emelkedett szóra s remek bevezetésben festette nagy örömet, hogy annyi magyar testvért láthat a szent cél lőboga alatt Winnipegben, hol 4 és fél évvel ezelőtől alig tudott egy pár magyarra akadni. Rámutat Burger Ignácra, ki évek óta eszményekért hevílő lélekkel áll mellette és viszi az uttörés nehéz munkájában mindenfelé vele együtt a zászlót a kanadai magyarság boldogságáért, kinek egyik nagyobb érdeme a winniepei magyar protestáns egyház megalakulása. A szónok poharát a winniepei magyarságra s Burger Ignácra köszönti, ki nyomom keressen, meleg szavak kíséretében tiszt. Kovács E. Lajos lelkesnek adja a dícsőség pálmáját, kinek buzgalma teremtette meg a mai nap eseményét. Majd Greenfield Sándor szellemes pohárköszöntője következett s a winniepei magyar nőket éltette. Végül tiszt. Kovács L. mondott határozott beszédet, a winniepei magyarságot s a két vezérférfit: Burger és Greenfieldt éltette s Koródy Béla legifjabb presbiter, kinek elismeréssel adozik a lakoma körül tanúsított fáradozásaiért. A fényesen sikerült lakoma az éjjelutáni órákban ért véget.

SZEMELVÉNYEK A "CANADAI MAGYAR FARMER"-BŐL

1916 február hó 12-én ünnepelte meg méltó módon a winniepei magyar ref. egyház alapításának 10-ik évfordulóját. Az ünnepély hálaadó s Urvacsoraosztással egybekötött istentisztelettel kezdődött, melyen a hívek teljes számmal részt vettek. Az Urastall kellekeket ez alkalomra Miklós József presbiter és neje adományozták. Szeretést tartott az egyház diszgyűzött tartott, melyet a lelkes nyitott meg rövid üdvözlő beszéddel. Lelekes beszédében szép példaként állította oda az egyházat munkásságát és a hívek buzgóságát, kik valamennyien annyi küzdelmek között, tisztelettel kereszttel kitartot

— Hogyan sógora az magának?
— Kérli ur kékül.
— Ismeri maga a sógortát?
— Láttam.
— Mikor látta?
— Tavaly.
— Mikor maga elvette az ő hugát akkor?
— Igen.
— Hol vette el a hugát?
— Otthon.
— Mikor ment ki a maga sógora Kanadába?
— Régen.
— Hát akkor hogy látta, tavaly?
— Kérem itthon volt.
— Azt akarja mondani ügye, hogy hazajött, hogy a hugát férjhez adja Önhöz?
— Igen.
— Kérli ur most már zöldül.
— Melege van. A cigarettáját, amelyet csak most gyújtott meg, szétmorzsolja és az iratok között kihuz egy papíros, amelyre géprással csak egy sor van írva, átnyújtja Jónás Bálintnak:
— Tessék hangosan olvasni.
— És Jónás olvassa:
— Hamarabb utól érke a ha-

tak hívséggel Józsv tanítványa lak táborában, hol annyi megpróbáltatások között is megállottak. Különösen kiemelte a lelekes Anthony Sándor egyházgondnok egyéniségét, ki a hívek választásával az egyház alapítása óta minden évben viselte a gondnoki tisztséget. Az a hívség, mit a gondnok tanusított egyháza és lelekes iránt oly szemebetűnő volt, hogy talán messze földön nem lehetne hasonló esetet találni. Az egyház érdemes gondnoka már nem ifjú ember. Megpróbálta az élet nehéz küzdelmet s öszül fővel gondol most arra, hogy talán élete végéig még jobb napokat fog láthatni Isten jóvoltából. Az ő kezében vagyunk — szokta mondani — s talán még jobb lesz, mint most, a mi életünk. Házasságának 21-ik évfordulóját csak pár héttel ezelőt ünnepelte meg gondnokunk s kedves nejevel együtt öt barátai ekkor is szeretettel vették körül az ő szerény házában.

Koródy Béla a másik presbiter, aki tíz év óta mindig szolgálja egyházát. Lelekes róla is hálásan emlékezett meg s kérte további buzgóságát. Az őz szes presbitereknek köszönetet mondott lelekes a kitartásért és buzgalomért s valamennyitől kérte a további küzdelemhez való készenlétet. Az egyház összes híveinek és jelenlevő vendégeinek üdvözlése után a lelekes a gondnoknak, jegyzőnek és a presbitereknek a nap emlékére egy-egy biblíát ajánlkozott s a hívek és vendégek között szintén kis szentírásokat osztott ki a lelekes.

A vendégek között volt Maszkál György kedves nejevel együtt Kiplingről, kik Némedy Gyula egyh. jegyző szívesen látott vendégei voltak. Mint vendég jelen volt még a többek között Debrecentin Péter Békevárról, Bokor Tódr, Ducar István, Molnár János helyből és Basky Margit Grove Parkról, ki a winniepei gazdasági főkölöknek a növények.

Az egyház rendes tagjainak névsorán kívül jegyzőnknyve itkatták a vendégek névsorát,

MAGYAROK A KIKÖTŐBEN

A Kanadai Magyar Újság eredeti tárcája

12 óra 5 perc. Az antwerpeni központi állomásnak a peronján, kint a 8-as számú vágány mellett hajózási tisztviselők angol nyelven társalogtak. Még öt perc mondia az egyik. Ekkor egy sürgönyt vesz át a helyettes állomásfőnöktől, átfutja annak tartalmát és folytatja: "Igen, egy pár perc múlva megérkeznek." Ugyanis a brüsszeli állomás jelenti, hogy a Magyar Államvasutak négy 3-ik osztályú személykocsijában magyar kivándorlók érkeztek, ezeket a rendes személyvonathoz kapcsolják. Tehát 12 óra 10 perckor Antwerpenben lesznek. Közben dobogva, szuszogva kanyarodik befelé a Belga Államvasutak 2047-es számú locomotivja, utána mindjárt három podgyászkocsiból belga személykocsi utasokkal s végül a négy magyar személykocsi.

Mikor a vonat megáll, ablakok nyílnak mindenfelé és az utasok kíváncsian, kérdő tekintettel néznek kifelé.

Kiszállni, podgyászt kirakni, — ezzel telnek el az első percek. És ekkor, mint a méhkas felkavarodik és sug, nyüzög az egész kocsi. Férfiak, asszonyok gyermekek szállnak ki és hordják ki a podgyászt, amiből egész halmok képsődnek a perconon.

— Indulni, előre, a podgyászt lithagnyal, — hangzik a kisérő vezényszava, — a podgyászt

majd a hordárok fogják elszállítani.

Lent a földszinten a családokot családjaikkal és magában utazó asszonyokkal és leányokkal egy, és a szintén magában utazó férfiakat másik külön csoportba osztják be.

— Utlevélét és iratait mindenki vegye elő — s megindul az iratok előkeresése.

— Jaj az én irataim a podgyászmában vannak, tőri meg a csendes szibongást egy, a falhoz közel álló nő.
— Hát miért tette oda? — No majd lemegey érte a kikötőbe és megkeresi, mert a podgyász máris utban van a kikötő rakár felé.

Családokot, magában utazó nőket 159-en mennek a szállodás vezetésé alatt ki az állomás előtti térre, ezek autóbuzsra szállnak és mennek a szállodába. 117-en férfiak, fiatalok, kezény kötésűek, akár csak a békebell sorozóbizottság válogatva volna össze őket, elindulnak gyalog, katonásan négy sorokban, elől a szállodás katonás vezényszava pattog, egy kettő, egy-kettő, és az uccán járókelek megfordulnak és jó hozszan elmézik őket.

Megérkeznek a szállodába, vizet keresnek. Mosdani, fürödni szeretne mindegyik, a hosszu ut Budapesttől Antwerpenig megkivántatja a fürdő vizet még az olyan utassal is, aki ezelőt az ut előtti esetleg vizsgálonyban szenvedett. De nincsen idő fürödni, csak éppen esetleg mosdani, az ebéd az asztalon van, nem hazai ugyan, de jó meleg leves, olyan magyaros forma. Utána pacsirta-tojás, a karom mondani krumpdi és hus,

ez inkább angolos, kenyér, vaj, tea stb. No ha így lesz nem halunk meg éhen.

— Ebéd után senki se menjen az uccára addig, míg a vizsgálaton kereszttel nem esik — hangzik a kemény parancsszó. Kisvártatva megérkezik a vizsgálóbiztos egy csomó irattal, lelekes az asztalra.

— Ni, ez a gindár meg már a vasutnál is ott volt mikor megérkeztünk! — sugja egy jóképhű menyecske az urának.
— Jó napot uraim! Megebedtek? (Ni hát az ur tud magyarlul, hangzik mindenfelől.)
— Egy kicsit.

Megkezdődik a vizsgálat. Kérli ur, a vizsgáló biztos az iratok rendezet, közben alattomosan a kezeiket figyeli, már a melyik nincsen jó mélyen a zseb jótékony takarója alá rejtve.

— Hogy hívják?
— Szabó Márton.
— Hány éves?
— Huszonhat.
— Tessék olvasni. (Egy Pesti Hírlapot nyújt át Szabónak, s megjelöli a helyet, ahol nagy betűkkel egy cikk felett az olvasható: A kanadai kormány megszigorítja a bevándorlást. Szabó keze reszket.)

— Kérem tessék olvasni hangosan. — Szabó olvas.
— Hová utazik?
— Amerikába.
— Hová?
— Kanadába kérem szépen.
— És kihez utazik?
— A sógoromhoz.
— Hol van a sógora?
— Winnipegben farmer.
— Van valami levele a sógortától?
— Igen.

— Keresse elő. — Keresi, és nem találja.

— Mi is volt a maga foglalkozása odahaza?
— Földműves kérem szépen.
A levél keresés közben egy kis zsebkönyv kikerül a zsebből és miután a Szabó kezze zsevedelmesen reszket, apró cédulák hullnak az asztalra. Kérli ur utána nyul egynek és megnézi, közben az elég jól ápolott kezeket egymást eláruinak a foglalkozást illetően.

— Mi is a maga sógorának a címe?
— Izé ...
— Hogy hívják a maga sógortát?
— Izé ..., igen ott van az iratokban.

— Igen, azt látom, — hogy itten az iratokban az van, hogy Konyák Antal farmer, és magának munkát biztosít stb. Oda szándékozik menni hozzá?

— Igen. Hát ez a Varga László, akinek itt ezen a kis cédulán a címe 386 Baltimore Ave Youngstown, Ohio, kije magának?

— Senkim.
— Hol vette maga ezt a kis cédulát?
— Találtam.
— Ismeri maga a sógortát.
— Igen.
— Hogy hívják?
— Ko ... Korty ... Kortyok.

— Nem Konyák?
— Igen, igen Konyák!
— Szokott a sógora magának levelet írni?
— Igen.
— Van itten levele? Tessék ide adni. — Keresi, nem találja, közben egy levélnek a szél-

vezényszava, — a podgyászt

karom mondani krumpdi és hus,